

Pwyllgor y Fforwm Safonau Cenedlaethol

Dydd Gwener, 27 Ionawr 2022

1. Ethol Cadeirydd

- Etholwyd Clive Wolfendale fel Cadeirydd.

2. Ethol Is-Gadeirydd

- Etholwyd Jason Bartlett fel Is-gadeirydd.

3. Rôl a Chylch Gorchwyl

- Mae'r fforwm yn cynnwys bob sefydliad llywodraeth leol yng Nghymru. Bydd 4 Swyddog Monitro ym mhob cyfarfod o'r prif gynghorau, 1 Swyddog Monitro o'r Adran Dân ac 1 o'r Awdurdodau Parciau Cenedlaethol - bydd y rhain yn cynrychioli rhanbarthau'r Cydbwyllgorau Corfforedig.
- Ysgrifennydd gan CLILC.
- Bydd cyfarfodydd yn cael eu cynnal ddwywaith y flwyddyn.
- Bydd Swyddogion Monitro'n awgrymu eitemau i Gyfreithwyr mewn cyfarfodydd Llywodraeth Leol.
- Mae'r fforwm yn gymdeithas o aelodau gwirfoddol, a bydd unrhyw waith a gwblheir gan y Swyddogion Monitro'n cael ei gwblhau'n wirfoddol. Mae'n bosibl y bydd y fforwm yn elwa o gael adnodd Swyddog Monitro arbennig.
- Bydd Dirprwy Swyddog Monitro Caerdydd yn gallu cynnig cefnogaeth i'r fforwm lle bo angen.

Sylwadau

- Roedd y syniad o gael Swyddog Monitro'n synhwyrol, roedd Cadeirydd y BBNPA, Pam Hibbard yn cefnogi'r penderfyniad hwn.
- Pwynt eglurhad - pe na bai'r Cadeirydd ar gael i fynychu cyfarfod, a fyddai'r Is-gadeirydd yn gallu dirprwyo?
  - Byddai, mae croeso i'r Is-gadeirydd ddirprwyo.

CAM GWEITHREDU: Ysgrifennydd i rannu'r Cylch Gorchwyl.

4. Trafodaeth ar weithredu'r ddyletswydd newydd mewn perthynas ag Arweinwyr Grŵp a sut yr adroddir ar hyn fel rhan o Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Safonau.

- Cyflwynwyd y ddyletswydd newydd dan Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau Cymru 2021, a ddaeth i rym ym mis Mai 2022. Bydd yn cael effaith ar baratoi'r Adroddiad Blynyddol ar ddiwedd blwyddyn bresennol y Cyngor. Cynhyrchwyd canllawiau statudol gan LIC, roedd disgwyliadau ar Arweinwyr Grŵp i hyrwyddo safonau yn hytrach na bod yn gyfrifol.

CAM GWEITHREDU: Ysgrifennydd i rannu ffurflen yr Adroddiad Blynyddol

Sylwadau

- Fe wnaeth y pwyllgor Safonau gyfarfod ag Arweinwyr Grŵp yng Nghasnewydd cyn y Nadolig. Cyflwynwyd y stensil i'r Arweinwyr Grŵp, byddai'r ddogfen yn cael ei darllen yn fanwl gydag Arweinwyr yn unigol yng nghyfarfod nesaf y Pwyllgor Safonau.
- Roedd Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tydfil wedi cynnal cyfarfod cychwynnol gydag Arweinwyr Grŵp ac roedd yn gyfarfod cadarnhaol iawn. Cytunwyd y dylid cynnal cyfarfodydd rheolaidd gydag Arweinwyr Grŵp at ddibenion parhad. Roeddent wedi cael gwahoddiad i gyfarfod nesaf y Cyngor i rannu'r wybodaeth ddiweddaraf.
- Roedd y ddyletswydd yn y Ddeddf yn newydd, roedd proses debyg wedi bod yn Abertawe ers blynyddoedd. Roedd cyfarfodydd ffurfiol wedi bod yn cael eu cynnal gydag Arweinwyr Grŵp. Cafwyd trafodaethau ynghylch cyfarfodydd anffurfiol gydag Arweinwyr Grŵp i weld a fyddai unrhyw faterion eraill yn codi'n anffurfiol.
- Roedd CLILC wedi derbyn ceisiadau gan Gynghorau ynghylch darparu cefnogaeth/hyfforddiant i arweinwyr grŵp mewn perthynas â'r ddyletswydd newydd. Gellid trefnu hyn ar-lein neu'n bersonol.

CAM GWEITHREDU: CLILC i rannu'r cynigion hyfforddiant.

- Roedd Cadeirydd ac Is-gadeirydd Pwyllgor Safonau Sir Benfro'n bwriadu cyfarfod ag Arweinwyr Grŵp. Roedd 35 o Gynghorwyr annibynnol yn Sir Benfro, roedd 22 ohonynt yn nodi eu hunain fel grwpiau eu hunain, ac 13 ohonynt yn nodi eu hunain fel un grŵp. Byddai'n rhaid gofyn i bob unigolyn am eu hadroddiad eu hunain.

CAM GWEITHREDU: CLILC i ystyried dulliau cyfathrebu drwy Gadeiryddion.

- Cyfarfodydd Cyswllt Moesegol yn Sir y Fflint - roedd ambell i gyngor wedi dweud eu bod yn gwneud rhywbeth tebyg.
- Roedd Sir Ddinbych wedi mabwysiadu system debyg i Sir y Fflint, roeddent wedi cael cyfarfod defnyddiol gydag Arweinwyr Grŵp, i helpu a diwygio'r templed.

5. Siaradwr Gwadd: Michelle Morris, Ombwdsman Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru

- Ymchwilio i gwynion gan ddefnyddwyr gwasanaeth ac aelodau'r cyhoedd, yn ogystal â rôl allweddol yn gyrru gwelliant mewn gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru a safonau moesol mewn bywyd cyhoeddus.

- O ran gwaith presennol - roedd Ebrill 21 - Mawrth 22 yn flwyddyn brysur, cafwyd mwy o gwynion na'r ddegawd ddiwethaf, gyda 300 o gwynion, ond ni fu'n rhaid ymchwilio i 240 o'r cwynion.
- Roedd nifer o achosion o dorri'r cod yn ymwneud â diffyg parch tuag at eraill, ac ymddygiadau, dros 50% o'r cwynion.
- Roedd yn ddefnyddiol i'r fforwm weithredu fel seinfwrdd ar gyfer cyngor a chanllawiau.

Sylwadau

- Nid oedd Un Llais Cymru wedi derbyn cyllid ychwanegol i helpu i gefnogi Cyngorau Tref a Chymuned, a oedd unrhyw beth y gallai'r fforwm ei wneud?
- Roedd Ceredigion wedi cwblhau rhywfaint o hyfforddiant, proses fanwl.
- Newidiwyd adroddiadau chwarterol i chwilotwr, roedd yr adroddiadau'n ddefnyddiol iawn ar gyfer dadansoddi tueddiadau ar draws Cymru, a fyddwch yn dychwelyd i'r adroddiadau neu'n uwchraddio i'r chwilotwr?
  - Adborth defnyddiol, roedd cynlluniau ar y gweill i weithio ar y wefan a'r ffordd y darperir gwybodaeth.

6. Adroddiad Penn, Lisa James, Llywodraeth Cymru

- Nid oedd y Gweinidog wedi gwneud unrhyw gyhoeddiadau na phenderfyniadau pellach ers diolch i Richard am yr adroddiad.
- Y cam nesaf fydd ymgynghoriad 12 wythnos yn ceisio barn ar argymhellion yr adroddiad. Roedd rhai pethau wedi symud ymlaen, megis cyhoeddi cyfeiriadau Aelodau, aethpwyd i'r afael â hynny cyn yr etholiadau.
- O ran aelodaeth Pwyllgorau Safonau, roedd gwaharddiad ar unigolion a oedd wedi bod yn Aelod neu'n gweithio i'r Cyngor - roedd yn werth gofyn cwestiynau am hyn eto.
- Pwerau pwyllgorau safonau i alw am dystion.

Sylwadau

- Roedd camau gweithredu ar waith o'r Adroddiad Penn..

7. Unrhyw Fater Arall

- Adroddiadau Blynyddol Aelodau - nid yw'n ofyniad statudol ond anogwyd Aelodau i'w gwneud nhw yn Ynys Môn. Beth yw'r arfer ar gyfer Pwyllgorau Safonau eraill ar draws Cymru?

CAM GWEITHREDU: Ysgrifennydd i sefydlu ffigurau fel sylfaen ar gyfer Adroddiadau Blynyddol Cyngorwyr 2021/22 drwy'r Rhwydwaith Penaethiaid Gwasanaethau Democrataidd

- Sgiliau Cadeirio ar gyfer Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Pwyllgorau Safonau.

CAM GWEITHREDU: CLILC i weithio gyda'r Cadeirydd a'r Is-gadeirydd i ddatblygu hyfforddiant ar gyfer Cadeiryddion Pwyllgorau Safonau.

CAM GWEITHREDU: Ysgrifennydd i drefnu'r cyfarfod nesaf ar gyfer diwedd Mehefin / dechrau Gorffennaf